

Hallo,

Ik ben Nikodèmos.

Mijn naam betekent: overwinnaar van het volk.

Sommigen vinden dat die wel past bij mij.

Uiterlijk bekeken heb ik het inderdaad ver geschopt.

Als farizeeër ben ik een religieus hooggeacht persoon.

*En dan ben ik ook nog lid van het Sanhedrin,
de Hoge Raad van ons volk.*

*Dat is een zeer select gezelschap dat
grotendeels de dagelijkse leiding van ons volk in handen heeft
– weliswaar onder het alziende oog van de Romeinen.*

*Als je het zo bekijkt, kun je inderdaad zeggen
dat ik een ‘winnaar ben’.*

*Maar zo voelt het niet voor mij,
en soms verwens ik mijn eigen naam.*

Hoe groot ben ik nu?

*Iedereen heeft toch zijn fouten
en zelfs mijn beste betrachtingen lopen vaak op niets uit.*

Ja, ik weet het wel,

*onder mijn collega's is het nogal de gewoonte
op te lopen met de eigen prestaties – ook op godsdienstig vlak –
en daarbij te doen alsof ze ‘volmaakt’ zijn
en zij het toonvoorbeeld zouden zijn voor iedereen.*

Ik voel mij een vreemde onder mijn collega's.

*Ik vermoed wel dat sommigen er net zo over denken als ik,
maar niemand durft daarover spreken – ook ik niet.*

Die collega's noem ik dan ook ‘collega's’.

*Ik doe mijn best het goed met hen te stellen,
maar dieper dan dat gaat het toch niet.*

*Geen haar op mijn hoofd die er aan denkt
hen mijn vrienden te noemen!*

Eén van de onderwerpen

*die de laatste tijd nogal vaak op de agenda van de Hoge Raad staat,
is de kwestie van een zekere Jezus.*

*Dat is een Galileeër – uit Nazareth nog wel –
die sinds enige tijd rondtrekt met een groepje volgelingen.*

Dat zou op zich niet zoveel ophef maken,

want dat gebeurt hier wel meer,
maar die blijkt toch iets bijzonders te hebben.
Er straalt van hem een soort gezag uit
dat ik nog bij niemand van die predikers heb gezien.
Nu, dát is helaas niet de reden
waarom hij vaak ter sprake komt in onze vergaderingen.
Hij durft nogal eens erg kritisch zijn over ons.
't Is te zeggen:
Eigenlijk lijkt hij alleen maar uitermate consequent te zijn
in zijn uitleg én beleving van de Goddelijke Wijzingen, de Torah,
en hij hanteert daarbij zó'n vanzelfsprekendheid
en dat dan ook nog eens in een gloed van enorme menslievendheid,
dat hij ons, farizeeën en oversten van het volk,
te kijk zet met al onze regelneverij.
In onze discussies daarover is het eigenlijk pijnlijk duidelijk
dat hij alleen maar blootlegt wat er ís,
namelijk een te grote kloof tussen wat we belijden en wat we doen.
Meerderen onder ons zijn het eigenlijk grotendeels met hem eens
als hij zegt dat de Torah over de Liefde gaat,
en niet over de regels
– laat staan over de regels ter meerdere eer en glorie van mezelf!
Maar niemand durft dat uit te spreken in onze Raad.
Ook ik niet ...
Ik voel me er hoe langer hoe minder thuis.
Mooie collega's zijn dat.
Maar ik ben wel één van hen.
Soms raken mijn gedachten hierover nogal somber
en is het of alles nacht wordt om mij heen
en ik helemaal alleen sta ...

In één van die nachten
heb ik iets gedaan
wat ik voor mezelf bijna onmogelijk achtte
en al zeker niet aan mijn collega's zou durven zeggen:
Ik ben naar die Jezus toegestapt
en heb hem gevraagd of ik een gesprek met hem mocht hebben.
Het klinkt eenvoudig als ik het hier zo zeg,

*maar ik stond te trillen op mijn benen
en het kwam maar heel stamelend uit mijn mond.
Ik vertrouwde het eigenlijk allemaal niet
en was dus behoorlijk bang mij in dat gesprek te begeven.
Het is zo mijn ding niet
om contact te leggen met een wildvreemde
– en dan nog een erg controversieel iemand.
Meestal hou ik mij wat op de vlakte en wacht ik af
tot ik zeker genoeg ben van iemand om mij eraan toe te vertrouwen.
Toen ik echter de stap had gezet
gebeurde er iets heel vreemds,
't is te zeggen: eigenlijk iets heel gewoons,
maar ik had het helemaal niet verwacht.
Ik kan het ook niet goed verwoorden, omdat het zo 'naturel' was.
Maar hij deed zo gewóón tegen mij:
Hij sprak met mij alsof wij elkaar al jarenlang kennen
en we heel gemoedelijk met elkaar konden omgaan.
Ja, ik kan het geen ander woord geven
dan dat hij met mij sprak
alsof ik zijn vriend was!
Er kwamen wel heel serieuze onderwerpen aan bod
en soms werd het zelfs ronduit moeilijk om volgen
– één keer leek hij mij zelfs een verwijt te maken dat ik het toch wel
zou moeten snappen, maar ik snapte het níet! –
en toch vóelde het nooit als een verwijt of kritiek.
Voortdurend bleef ik dat warme gevoel behouden
dat hij tot mij sprak alsof ik zijn vriend was.
Het deed mij denken
aan die nachtelijke tooggesprekken
die ik wel eens met kameraden heb,
maar dan niet die waar het niet verder gaat dan 'cafépraat',
maar wel die luttele keren
dat zo'n nachtelijk gesprek werkelijk je ziel raakt
en dat je alleen bereikt als je je allebei
aan het gesprek en aan elkaar durft over te geven.

Dat was zo sterk,*

*dat ik mij afvroeg: bèn ik zijn vriend?
 Hij opent zich inderdaad voor mij
 met de vanzelfsprekendheid als onder vrienden,
 maar doe ik dat ook naar hem toe?
 Ik moet beschaamd zeggen dat dat niet zo is.
 Ik aarzel, ik twijfel, ik ben bang, ...
 Maar waarom?
 Ik weet het niet!
 Van zodra ik bij hem was,
 was het duidelijk dat al die aarzel en angst
 helemaal niet hoefde.
 Integendeel!
 Onmiddellijk voelde ik me er helemaal welkom en op mijn gemak.
 Maar ik kon mijn gedachten en gevoelens niet loslaten.
 Ben ik dan teveel verknocht aan mijn oude ik?
 Zo lijkt het wel.*

*En alsof hij mijn gedachten geraden had
 – zo goed voelde hij mij blijkbaar aan –
 begon hij over de noodzaak om herboren te worden.
 Ik hield mij van de domme
 door te doen alsof ik het letterlijk interpreteerde,
 en dan kan dat natuurlijk niet.
 Maar eigenlijk was dat maar een dekmantel
 om het af te wimpelen.
 Ik begreep natuurlijk wel
 dat het om een innerlijke hergeboorte gaat.
 Alleen durf ik dat niet te erkennen.
 Wat is dat toch met mensen – met mij –
 dat ze zich zo moeilijk openen naar een bevrijdende toekomst?
 Hij, die Jezus, die Galileeër – uit Nazareth nog wel –
 heeft daar blijkbaar geen moeite mee!
 Wat bezielt hem dat hij zich zo makkelijk opent naar mij?
 De kracht tot die hergeboorte noemde hijzelf de ruach.
 Dat ken ik, dat is Gods Geestkracht, Gods Scheppingsadem.
 Onze Schriften spreken ervan.
 Zou hij dan toch in de lijn van die Schriften staan?*

*Eigenlijk heb ik altijd al dat vermoeden gehad,
maar nu werd het voor mij heel duidelijk:
Hij laat zich zó door Gods Geest vervullen en leiden
dat hij zich zomaar kan geven aan mensen.
En waar sta ik 'maar' in dat gebeuren ...
Men noemt mij leraar en schrijftkenner,
maar mij zó laten vervullen en leiden door Gods Geest
dat ik mij durf te openen naar mijn medemensen ... ?*

*In die nacht van de vriendschap gebeurde nog iets.
Ik zeg het: uiterlijk gezien was het echt niet bijzonder;
maar innerlijk ... ik zoek er nog steeds voor naar woorden.
Als ik het contrast noemde
tussen zijn vriendschap en mijn angst,
dan zou je verwachten dat ik me erg klein voelde.
Heel even was dat ook zo:
het moment dat ik dat contrast inzag en voelde,
was dat inderdaad erg onthutsend.
Maar het merkwaardige was
dat dat helemaal niet de overhand kreeg,
integendeel,
dat smolt weg als was voor de zon
(zelfs al was er uiteraard geen zon, die nacht!).
Daaraan was zo duidelijk
dat het hier om werkelijke, diepe en warme vriendschap ging
die hij zomaar aan mij gaf.
Hij ging blijkbaar niet uit
van zijn ondertussen toch al vele negatieve ervaringen
met mijn collega's.
De botsingen en tegenkantingen
die hij daar had ervaren
werkte hij op geen enkele manier op mij uit.
Hij keek naar mij, zoals ik zelf ben!
Op dat punt gebeurde er zelfs nog iets heel bijzonders:
Ik noemde al dat ik het vaak moeilijk heb met mijn naam.
Ik voel me helemaal niet zo'n 'overwinnaar van het volk'.
De bange manier waarop ik naar hem toekwam*

*en mij eigenlijk maar moeilijk aan hem kon overgeven,
bevestigde dat alleen maar.*

*Maar in ons gesprek – eigenlijk al heel snel –
voelde ik dat er iets kantelde.*

*In die kwestie van die hergeboorte,
hoezeer ik ook tegenstribbelde,
voelde ik mij herboren worden!*

*Het was alsof hij tegen mij zei
– met een daad-werkelijk woord,
zoals de Scheppingswoorden van God zelf –
jij bent Nikodemos!*

*En ik begreep dat hij mijn naam
op een veel dieper plan begreep
dan ik tot nu toe zelf had gedaan:
Gods scheppende geestkracht
is in mij werkzaam
om mijn gevangenschap in mijn eigen bekrompenheid en
vastgeroestheid
te overwinnen,
waardoor ik herboren kan worden.*

*Wonderlijke vriendschap ...
hoe groots, in al zijn eenvoud
(en zonder eenvoud zou het waarschijnlijk niets zijn),
hoe goddelijk ...
en hij durft zich daar zomaar in te geven
en ik ...*

*Nu ik op dit nachtelijk gesprek terugkijk,
neem ik mij toch voor
die vriendschap voor Heilig te nemen,
en ook daad-werkelijk die vriendschap te noemen,
ook al weet ik dat dat moeilijk zal worden onder mijn collega's.
Het is niet op basis van mijn eigen heldhaftigheid of kracht
dat ik dit durf te zeggen.
Ik besef maar al te goed dat die aarzeling en angst in mij
niet zomaar verdwenen is.*

*Maar ik durf het te zeggen uit kracht van zijn vriendschap voor mij!
Met vallen en opstaan zal ik er telkens terug naar zoeken
mijn vertrouwen dáárop te durven stellen
– want telkens ik ook maar terugdenk aan die nachtelijke
vriendschapsontmoeting
voel ik de werkelijkheid ervan!*

*Moeilijk zal het wellicht wel worden.
Onder mijn collega's is al vaker ter sprake gekomen
dat ze van hem af willen.
In de praktijk betekent dat dat ze hem zullen laten kruisigen.
Zal ik mij dan nog als zijn vriend bekennen?
Ik zal zijn lot niet kunnen afwenden, dat besef ik,
ook al moet en zal ik het proberen.
Maar uiteindelijk,
als ze hem omhoog hebben geheven aan het kruis,
zal ik opzien naar hem,
zoals onze voorvaders opzagen
naar de slang die Mozes in de woestijn omhoog had geplaatst;
als uitdrukkelijke blijk van vertrouwen.
En ik durf er alvast op vertrouwen
dat hij die blijk van mijn vriendschap voor hem
zal aanvaarden.
En ik zal er 'meer' Nikodèmos door worden ...*

*Waarde collega's van het Sanhedrin,
Mijn excuses dat ik jullie tot hiertoe aansprak
alsof jullie een groep onbekenden voor mij was.
Nee, ik ben het wel degelijk, Nikodèmos, één van jullie.
Het was mijn angst die mij hiertoe dreef.
Nog steeds kan ze mij in de greep krijgen
en durf ik niet altijd te zeggen
wat ik vanuit de vriendschap
zou moeten – én zou willen – zeggen.
Maar hier aan het eind breek ik er toch doorheen.
Zijn vriendschap heeft mij tot Nikodèmos gemaakt
– dus kan ik niet meer zwijgen.*

*Hij, die Jezus, die Galileeër, die Nazoreeër,
hij reikt je zijn vriendschap aan,
ja, zomaar, zonder voorwaarden of vereisten;
hij kent je dieper dan jij jezelf kent
én hij ziet je graag!
Laat dus je weerstand varen,
leg je eigentrots af en laat je vastgeroeste ideeën los.
Open je voor zijn vriendschap ...*

*Kies voor de vriendschap,
want anders kies je voor de dood
– en je zult denken dat het zijn dood is,
maar het zal je eigen dood zijn ...*

Ik heb gezegd.

(Wouter Deruwe, homilie in De Brug, op zondag 10 maart 2024)